

Mi az ortodox egyház?

Írta Cserhádi Máttyás

Hazánkban a római katolikus egyház mellett létezik egy másik fajta, kisebb katolikus egyház, amit az ortodox egyháznak nevezünk. A magyar lakosságának csak néhány százalékát teszik ki, de mivel a szomszédos Romániában, illetve a környező szláv országokban államvallás, érdemes róla ejteni egy-két szót, hogy tudjuk hová tenni őket. Ennek a cikknek a megírásához felhasználtam egy 28 oldalas leírását az ortodox vallás katechizmusának. Először is, érdekes megfigyelni, hogy a római katolikus egyháztól 1054-ben szakadt el. Ez azért érdekes, mert az ortodox egyház és a római katolikus egyház teológiailag eléggé hasonlítanak egymásra, ahhoz hasonlóan, mint a református egyház, illetve a neoevangélikál egyházak. Mégis, különváltak egymástól. Ez elsősorban egy mítoszt szétozlat nekünk: hogy a katolicizmuson belül tanításbeli egység van. Azonban a mára már több mint egy milliárdosra növekedett római katolikus egyházon belül irreális lenne azt mondani, hogy teljes teológiai egység van. Másik dolog az, hogy mivel nem olyan távoli az egység a római katolikus egyház és az ortodox egyház között, a szakadás egy dolog miatt történt: az egyházi hatalom miatt. Vagyis ez azt jelenti, hogy a római katolikus egyház az üdvösség kizárólagos kiszolgáltatója akar lenni a sákramentális rendszerén keresztül. Olyan, mint egy üzleti ember, aki vetélytársait meg akarja szüntetni. De ugyanez érvényes az ortodox egyházra is, hiszen hitvallásában megemlíti, hogy az egyedüli igaz hit az ortodox hit.

Az ortodox egyház erősen ritualizált vallás. Templomainak szinte minden zugát külön görög névvel látták el, vallási eszközeit is sokféle névvel látták el, hogy meghatározzák a miserendnek minden egyes részét és lépését. A római katolikus egyházhoz hasonlóan az Eukarisztia áll a hitéletének a középpontjában. A mise három fő részre van osztva; az elsőnél, amikor közösen imádkoznak a hívek, a második rész, ahol felolvassák a Bibliát, illetve a harmadik rész, amikor az Eukarisztia kerül bemutatásra. Minden egyes lépésnél meg van határozva, hogy a pap milyen imádságot mond el, és a hívek milyen mozdulatokat tegyenek meg. Az ortodox mise szinte óramű pontossággal játszódik le. De sajnos éppenséggel az ortodox vallás ritualizáltsága éppen azt mutatja, hogy pusztán vallás, és nem egyenlő az élő hittel. Azért, mert az ortodox ember azt gondolja, hogy ha a rituálékon vesz részt, akkor ezzel a nagy vallási cselekedeteivel tetszeni tud majd Istennek. Ez a fajta mentalitás húzódott Káin gyilkos tette mögött, amikor dühös lett amiatt, mert Isten nem kedvelte az ő hozományát annyira, mint Ábelét. Az a fajta gondolkodás, hogy ha egyfajta rituális cselekedetet hajtok végre, akkor azzal elfogadható leszek Isten előtt, de ami nem ad gyógyírt a bűnös léleknek. Például ki tudta volna, hogy az ortodoxoknál az Evangélium nem a Krisztus váltságművéről szóló jó hírt jelenti, hanem az a könyv, amiben le vannak írva az Evangéliumi történetek.

Az ortodoxok emellett tisztelik a szenteket és Szűz Máriát. Csakhogy az a kérdés, hogy a vallási odaadásuk feléjük nem torkollik-e valóságos imádatná? Tudniillik az ortodox mise előtt belépéskor, de a mise alatt különböző szenteket, illetve Krisztust ábrázoló képeket kell megcsókolni, illetve azok előtt meghajolni, sőt akár a földön elóttük heverni. Sőt az ortodox vallás középpontjában áll az ikonok „tisztelete”, vagyis kis képecskék tisztelete, amelyen különböző szentek, illetve Jézus Krisztus ábrázolva vannak. Úgy gondolják, hogy Isten mindenütt jelen van, de ezekben a képekben át lehet érezni a közvetlen jelenlétét. Csakhogy rögtön felvetődik néhány alapvető kérdés: ha egy kép közvetíteni tudja Isten jelenlétét, ezzel nemde összetévesztik a Szentlélekkel? És ha képekre, ikonokra, feszületekre van szükségük, hogy átérezzék Isten jelenlétét, ezzel nemde bálvánnyá változnak ezek? Ugyanis jóval kisebb dolgok is képesek bálvánnyá nőni szívünkben, például nagyevő embereknél a csokoládé. Másik, hogy ha megfigyeljük kételkedő Tamás történetét az

Evangéliumokban, Jézus éppenséggel azért feddi meg Tamást, mert közvetlen, fizikai bizonyítékot akart Jézua feltámadásáról (mármint, hogy megérinthesse Jézus oldalát). Boldogok, akik nem látnak, és hisznek. Mi van a vak ortodoxokkal? Az tény, hogy egy kép felér ezer szóval, de egy kép sosem tartalmazhatja önmagában azt a pontos információt, ami szükséges a hitünkhöz, ami viszont egy pontos, szöveges leírásban van jelen. Máriáról pedig azt tartják, hogy egész életén keresztül szeplőtlen és szűz maradt. Érdekes megfigyelni, hogy mintha istenivé emelik azáltal, hogy „Nagyasszonyunk”-nak, „Istennek Szülője”-nek, illetve az „Örökszűz Mária”-nak nevezik, nagybetűvel.

Nagyon riasztó jelenség, hogy legalább is a román ortodox egyházban számos ortodox pap pénzért mond ki átkot más emberek felett.

Az ortodox mise fénypontja az „Áldozat” bemutatása (szintén nagybetűvel), ahol azt állítják, hogy az ortodox pap újból feláldozza Krisztust, aki átalakul a mise kenyerévé, illetve borává. Sőt a kenyér felvágásának meg is van határozva, hogy milyen módon történik, és egy külön szivacsot is alkalmaznak arra, hogy a bor maradékát is feltöröljék, hogy az ne essen le a földre. Az ortodox hívek pedig úgy imádkoznak röviden, hogy „Uram, irgalmazz”, csak hogy kár hogy nem hiszik el, hogy Krisztus meghalt értük, és elvette minden bűnüket. A Márk 10,17-19-ra hivatkoznak, hogy az üdvösség szerintük tettekből van, mint ahogyan a gazdag ifjúnak a törvényt kell betartania ahhoz, hogy üdvözüljön. Ezért még állításaik szerint soha nem lehet senkinek üdvbizonyosság, semmikor sem, ami azonban a Szentlélek munkájának egyértelmű bizonyítéka.

Az ortodox valláshoz még a gyónás is tartozik. Ennek része, hogy a hívnek el kell mondania a pap jelenlétében. Azért, hogy a megalázottság érzetével átérzeze bűnösségét, és bűneinek súlyát. Az ortodox hit szerint a gyónásnál a pap közreműködésén keresztül Isten személyesen jelen van, és a papnak hatalma van arra, hogy a bűnös embert feloldozza bűnei alól, sőt arra is, hogy büntetést is szabjon ki rá, ha úgy érzi, hogy nem volt kellően őszinte, illetve teljes. Itt hadd gondolkodjunk el azon, hogy itt a papnak nyílik hatalma arra, hogy hatalmat gyakoroljon a vallásos hívő fölött, hiszen nem vagyunk mind tökéletesek. A gyónásnak, de a misének a célja így tehát az, hogy az ember egyre „jobb legyen”. Ez a fajta gondolkodás pedig teljesen ellentmond az Evangélium szellemének, miszerint az ember teljesen megromlott és bűnös, és csak Jézus áldozata törölheti el az ember bűneit, és amit csak Isten, és semmiféle pap nem tud megbocsátani. Az Evangéliummal nem az a cél, hogy a vallásos, rituális tetteinkkel „egyre jobbak legyünk”, és hogy a bűneinket időnként a gyónással eltöröljük, mintha egy krétás táblát letörölnénk, hanem hogy Isten Lelke újjászüljön minket, és hogy új teremtéssé tegyen minket.

Így tehát összefoglalásképpen mondhatjuk, hogy a római katolikusokhoz hasonlóan az ortodox emberekben is van egyfajta vágy, hogy megtapasztalhassák Isten jelenlétét, és szolgálni is akarják Őt, csak egyszerűen helytelen módon. Így tehát ha ortodoxokkal találkozunk, el kell mondani nekik azt a boldogító jó hírt, hogy Jézus egyszer meghalt értük, és ezzel elvette minden bűnüket, ami által örök életük lehet. És azt, hogy nem vallási tetteik, vagy százszor elmondott imáik alapján fogadja el őket Isten, hanem Krisztus érdeméért.